

Kommende generasjoner

Jeg liker studenter! Det har jeg alltid gjort. I studentene ser jeg fremtiden. Studenter utfordrer, inspirerer, krever, motiverer, og induserer utvikling, endring og vekst. Tannlegestudentene er intet unntak. I tillegg til å skaffe seg teoretisk munnehelsekunnskap skal de også få øvd inn kliniske ferdigheter som fingerferdigheter, kommunikasjon og kollegial samhandling – for å nevne noe. Hverdagen er et stramt opplegg med forelesninger og seminarer tett pakket rundt kliniske økter før og etter lunsj, før de etter normal arbeidstids slutt skal studere, jobbe, trene, ta seg av egen familie og mye mer. Dette er for mange av oss kjente og (oftest) gode minner om en studietid preget av sterkt samhold på kullet og vennskap for livet.

Så kom Norge inn i en krise. Pandemien traff oss alle, og studentene kanskje aller mest. I løpet av dager ble studiesituasjonen snudd fra pasientbehandling og forelesninger med nær kontakt til professorer, amanuenser, lektorer, instruktører og folk til hjemmeundervisning og hyppig skjermtid. Lærerne måtte på oppfriskningskurs i smittevern og hygiene, bruk av frakker og visir ble innført, og alle måtte lære seg nye digitale verktøy, nesten over natten. Jeg vil i den sammenheng tildele en digital medalje til ledelsen ved de tre universitetene, til smitteverngruppene som virkelig har jobbet hardt, og til IT-avdelingene som har tilrettelagt for den digitale undervisningen. Og når jeg nå først deler ut digitale medaljer vil jeg også gi en til NTFs sekretariat, generalsekretæren og vår forrige president som arbeidet døgnet rundt for medlemmene i NTF. Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og lederne i tannhelsetjenesten i fylkene det samme. Og alle tannleger der ute som har tatt krisen på alvor og innrettet seg. Dere har sydd frakker, dere har jobbet skift, dere har fulgt myndighetenes råd og dere har vist dere som helsepersonell på høyeste nivå.

Den største medaljen går allikevel til studentene!

I Studentenes helse- og trivselsundersøkelse fra 2021 leser jeg at 19 prosent har søkt hjelp for psykiske plager siste året. 37 prosent føler seg isolert, 44 prosent savner noen å være sammen med, og én av seks studenter føler seg ensom. 2,9 prosent av studentene i Norge var covid-smittet, mens tallet var 10 prosent for utenlandsstudentene. Helseplager som insomni og hodepine er relativt vanlig. Undersøkelsen gjelder alle studieretninger og er således ikke nødvendigvis representativ for tannlegestudentene. Uansett er det vel liten tvil om at krisesituasjonen som har rammet oss alle, også har hatt stor betydning for studentene.

Foto: Kjetil Aknes.

I tillegg til manglende fysisk kullkontakt har de uttrykt bekymring over klinisk studieprogresjon. Dette har fakultetene og instituttene tatt på alvor, og tilrettelagt på best mulige måte, slik at også studentenes og pasientenes sikkerhet har vært ivaretatt.

NTF Student er viktig for meg som president i NTF. Når vi nå skal diskutere, utrede og utvikle fremtidens tannhelsetjeneste, er det viktig hva fremtidens tannleger mener. NTF har hele tiden bedt om en helhetlig gjennomgang av tjenesten, noe som for meg også inkluderer utdanningskvalitet, utdanningsvolum, utdanningssteder, lærerkompetanse, lærerstatus, lærerlønn, primær og sekundær klinisk relevant forskning, beredskap, samhandling og fordeling, for å nevne noe. Dette mener NTF Student noe om, og de skal lyttes til. Studenter er viktige – de er fremtiden! Ta godt vare på dem når de kommer til dere, enten i praksisperiode eller som nyutdannede kollegaer.

I skrivende stund ser det ut som om Legeforeningen vinner frem i kravet om endring av lov/forskrift slik at en lege som skriver ut blåresept, ikke kan ilegges overtredelsesgebyr. NTF har støttet Legeforeningen i dette. Saken er ikke direkte sammenlignbar med tannlegenes Helfo-ordning. Legen har ingen økonomiske insentiver for å velge blå versus hvit resept. Fastlegene har et tilsvarende system i Helfo som vi tannleger har, med direkte oppgjør underlagt Helfo-kontroll og samme krav om tilbakebetaling. Systemet synes likevel enklere, med færre muligheter for tolkningsfeil. Hele systemet er noe NTF jobber kontinuerlig med å forbedre i dialog med helsemyndighetene. Systemet er på ingen måte spesielt godt. Det ivaretar ikke rettighetene til de sårbare gruppene, det har ikke fulgt med prisutviklingen de siste ti årene, og det er for mange muligheter for feiltolkninger. Sannsynligheten er stor for at systemet slik det er nå, fører til at pasienter mister sine rettigheter, delvis på grunn av tannlegers frykt for å tolke regelverket feil med påfølgende tilbakebetalingskrav. Da må noe gjøres. NTF følger opp dette og arbeider hele tiden for et enklere regelverk som treffer brukerne bedre. Vi opplever at Helfo-kontroll nå har et mer forutsigbart og bedre system som bidrar til at de som misbruker systemet, blir tatt, samtidig som de også er opptatt av å sikre en bedre forståelse av regelverket. Jeg oppfordrer alle til å ta NTFs nye nettkurs med folketrygdens stønadsordning som tema. Og jeg lover at NTF skal arbeide tett på for at systemet skal bli best mulig for alle dere tannleger der ute.

NTF Student er viktig for meg som president i NTF. Når vi nå skal diskutere, utrede og utvikle fremtidens tannhelsetjeneste, er det viktig hva fremtidens tannleger mener.